

Čitateljem v pouk in zabavo.

Z letali nad morske roparje.

Pred kratkem je uspelo angleški pomorski oblasti, ki je nastanjena na Kitajskem, da je zajela delovanje kitajskih morskih tolovajev. Kitajski roparji so odpeljali 4 angleške mornariške častnike ter enega angleškega zavarovalnega agenta v prepričanju, da jih bodo izpustili proti plačilu visoke odkupnine. Zasedovanja roparjev so se lotile angleške oblasti s privoljenjem kitajske osrednje vlade na lastno pest. Na izsleditev so bila odposlana letala, ki so kmalu odkrila tolovajsko gnezdo ob izlivu reke Hoangho. Iz letal so vrgli v bližino skrivališča nekaj bomb, kar je zadostovalo, da so bili odpeljani takoj izpuščeni. Roparji sami so se razbežali in jih niso prijeli.

Oboroženo letalo je izborno sredstvo za preganjanje roparjev iz zatočišč, ker sicer jim je nemogoče do živnega. Aeroplan je za razbojnika najhujši sovražnik, proti kateremu je brez moči. Pred rečnimi topovskimi čolni tolovajska zalega ni imela preveč strahu, ker se ne dajo nešteti majhni zalivi ob iztoku kitajskih veletokov pregledati in nudijo prostemu pribežniku najbolj varno skrivališče.

Rečno razbojništvo na Kitajskem ima svojo prastaro zgodovino. Je že tako staro kakor Kitajska. Ko je bila Kitajska še ponosno ter mogočno cesarstvo, niso mogli nič kaj posebno učinkovitega storiti proti razbojnikom. Roparske bande so posedale svojčas svoj poseben red, postave ter običaje, katerih so se oklepale strogo. Tolovaji n. pr. nikoli niso odvedli v ujetništvo članov družin učenjakov. Če bi se bilo kaj takega zgodilo, so roparji sami dotično družbo izdali. Če je padel kak ropar oblasti v roke, so ga neusmiljeno obglavili.

Od starodavnih roparskih običajev se je ohranilo do danes zelo malo. Tolovajske bande so se pa tekom desetletja trajajočega pomanjkanja ter vsestranske bede med Kitajci neverjetno razmnožile in tvorijo najbolj resno nevarnost za rečno plovbo ter promet. Kitajski osrednji vladi sigurno ne manjka na dobri volji, da bi se varnostne razmere izboljšale. Dobro voljo vlade ovirajo krajevne oblasti, ki se premnogokrat niti ne zmenijo za odredbe ter vladina navodila. Bogznanj kolikokrat se je že zgodilo, da je bila rečna policija v najtesnejših zvezah z roparji.

Tudi to je treba pomisliti, da je strahovanje, katerega izvajajo banditi napram mirnim čolnom, malodane vsemogoče. Nobeden ne upa, da bi nastopil proti banditskim organizacijam, kaj šele, da bi jih ovadil. Posledica vsake ovadbe bi bila sigurna smrt. Razmere silijo kitajsko premožnejše prebivalstvo, da plačuje najmogočnejšim bandam mesečne zneske, radi tega so zaščiteni glede drugih tolovajev in lahko povsem mirno prevažajo blago po rekah in trgujejo. Ladij takih tr-

govcev in zasebnikov nikoli ne napadejo, dokler se gibljejo v lovskem okolišju roparjev, kateremu je bila plačana mesečna odkupnina.

Kako je mogoče priti kitajskim morskim in rečnim roparjem do živnega, so pokazali Angleži. Z bombami oborožena letala bodo prepodila tolovaje iz najbolj prikritih zatočišč ter pribežališč.

*

Pošta predsednika Združenih držav.

Predsednik Združenih ameriških držav, Franklin Roosevelt, prejema zelo obširno pošto. Dnevno dobiva povprečno 7000 pisem. Nekateri dnevi celo 48.000 in največ pa 200.000 pisem. Da je njegovo dopisovanje ali korespondenca tako narasla, je vzrok Rooseveltova nepredvidna izjava. Večkrat je že namreč po radiju pozval prebivalstvo Združenih držav: »Če imate kako željo, pišite mi, če želite česar drugega, sporočite mi.« Je pač v Ameriki veliko ljudi, ki si ne pustijo omenjenega povabila ponoviti.

O pošti g. predsednika so napravili že vsemogoče računске zaključke. Če bi vsako minuto odprl eno pismo in ga prečital, bi lahko dnevno odpravil brez jedi, počitka ter drugih opravil 1400 pisem. Mnogo nanj naslovljenih pisem vsebuje ob koncu stavek: »Prosim, čitajte sami pismo, g. predsednik, ne predajte ga tajniku!« Zopet drugi dopisnik ga prosi z besedami: »V mojem prejšnjem pismu, katerega sem naslovil na Vas pred dnevi, sem pozabil pristaviti še nekaj. Vzemite ono pismo še enkrat v roke, pregledajte ga in premislite...«

Pretežna večina dopisnikov ne zahteva pismenega odgovora. Velik del dopisnikov se hoče predsedniku samo zahvaliti pismeno za to, kar je on odredil.

Zelo veliko je tudi pisem, ki vsebujejo prošnje ter grožnje.

Nekateri Amerikanci imajo toliko zaupanja v predsednika, da mu pošiljajo vsemogoče zlate dragocenosti v prepričanju, da bodo na ta način izboljšali državne finance.

Na predsednika naslovljenih pisem ne čita on sam, niti njegovi tajniki, ampak je za to določen poseben oddelk, v katerem je zaposlenih 22 uradnikov.

Iz množin pisem hoče Roosevelt zvedeti mnenje iz cele ogromne države o sebi in glede zadovolja vladanja.

*

Raznočerstvi.

Število mednarodnih pogodb od leta 1920. Tajništvo Društva narodov v Ženevi je objavilo zanimivo statistiko o pogodbah in mednarodnih sklepih, ki so bili sklenjeni od maja 1920. Od omenjenega časa hranijo v Ženevi 3.248 pogodbenih dokumentov. Da ima do teh

dogovorov dostopnost, je bilo potrebno 142 zvezkov. Vsaka pogodba je zabeležena v domačem jeziku, v francščini ter angleščini.

Dota. Amerikansko časopisje poroča na dolgo ter široko o poročnih slovesnostih v Newportu v Združenih državah, katere se bodo vršile v družini French. G. John Jakob Astor, potomec slavne ameriške milijonarske družine, bo vzel za ženo eno najbolj bogatih ameriških nevest. Dota neveste bo znašala 2 milijona dolarjev v gotovini. Med dragocenostmi, katere bo prinesla nevesta v zakon, je dijamant cesarice Evgenije, ki je vreden 16 milijonov dinarjev, zapetnica, okrašena z dijamanti ter rubini v vrednosti 4 milijone Din, 1 milijon vreden avtomobil, hiše ter posestva v Newportu, ki so precejnjena na 20 milijonov in konečno še več podeželskih imanj, ki so vredna več milijonov. Najeli so cele čete zasebnih detektivov, ki čuvajo poročna darila pred nezaželenimi obiski. Največja skrb nevestinega očeta so poročevalci raznih ameriških listov, ki opozarjajo s svojimi resničnimi ter pretiranimi poročili pozornost tolovajskih mojstrov na nevestine darove ter doto.

Nebotičnik brez stopnic. V San Franciscu v Združenih državah bodo dogradili nebotalnik, ki bo predstavljal hišo brez stopnic. Stavba obsega 21 nadstropij in bodo opravljala promet dvigala, od katerih jih bo obratovalo 200 med posameznimi nadstropji, 200 pa med pritličjem ter streho. Da bi bila za slučaj požara pri rokah rešilna sredstva, so se odločili stavbeniki pri tej stavbi za povsem novo rešitev. Amerikanske stavbe imajo navadno po stelah lestve, po katerih je omogočen pobeg prebivalcev, če izbruhne v nebotalniku ogenj. Pri omenjeni stavbi pa ni več lestev, ampak na zunanji strani vse polno dvigal. Radi zunanjih dvigal je bila velika težava razdelitev oken.

Najbolj nevarna gradnja železnice. Največ težav ter nevarnosti je bilo z gradnjo osrednje železnice v južno-ameriški državi Peru. Železnica brzi 5200 m nad morjem in je bila zgrajena v letih 1871—1891. Napraviti so morali 132 predorov in mostov. Delo je bilo tolikanj nevarno, da je bil vsak osmi delavec ob življenju.

Najstarejši roman. Pred 3200 leti je spisal pisatelj Evama knjigo, katero slobodno imenujemo najstarejši roman na svetu. Knjiga razpravlja o »zgodbi dveh bratov«. Pisatelj je bil nekak dvorni knjigar pri egiptovskem kralju Meremptahu, o katerem trdijo, da je oni faraon, ki je dovolil po tolikih božjih šibah odhod izraelskega ljudstva iz Egipta. Izjiga je bila napisana kot razvedrilo za kraljevega sina in obstoji iz 19 papirus listov, ki so opisani s staroegipčansko pisavo hieroglifov. Književna dragocenost je prešla leta 1857 v last neke Italijanke in ta je podarila redkost angleškemu muzeju, kjer je posebna privlačnost za poznavalce književnosti.

*